

ETT KVARTSSEKEL MED NORSK TIDSSKRIFT FOR MISJON

av

BENGT SUNDKLER

1947 — Ett världskrig var till ända. Några förstod redan att mänskligheten gått in i en helt ny epok, inte bara påbörjat ett nytt kapitel i världshistorien. Medan ruinerna sprängdes bort i Centraleuropa, insåg man att «det europeiska årtusendet» var slut. Ett helt nytt förhållande började att växa fram mellan Västern och Världen.

Under just de åren och i de internationella sammanhangen framträdde Norge — ett litet land med en befolkning på tre och en halv miljoner — med större auktoritet än någonsin. På de mellanfolkliga relationernas område var Trygve Lies namn samlade och inspirerande. I kyrkornas gemenskapsrörelse — som år 1948 skulle leda till bildandet av Kyrkornas Världsråd — intog Oslo-biskopen Eivind Berggrav en central position.

I Berggravs tidskrift *Kirke og Kultur* kom också missionens män till tals. Just år 1947 publicerades där en programmatisk artikel med titeln «Verdensmisjonens oppgaver i dag», av dåv. docenten O. G. Myklebust. Anslaget till artikeln uttryckte det för all norsk mission gemensamma. Det var en evangelikal deklARATION om missionens grund: «Forståelse av hva evangeliet er og personlig tilslutning til det det tilbyr. Evangeliets budskap om Guds frelse for en fortapt slekt i Jesus Kristus, frelsen av nåde ved troen på Ham, som elsket oss og gav seg selv for oss. Vé verdensmisjonen og kirkene blant de fargede folkene om dette budskap skulle få sitt innhold utvannet og sine konturer utvasket!»

Denna grundläggande förklaring åtföljdes av ännu fyra ting: ekumenisk öppenhet och samarbete mellan kyrkorna; insatser av medel; och av människor; samt slutligen saklig upplysning och vetenskaplig forskning. Förf. sparade till sist vad som då, och

alltid, varit en hans stora angelägenhet. Det var inte tomma ord. Han hade något mycket definitivt i sikte. Det året, avgörande viktigt också för norsk mission, började utgivningen av *Norsk Tidsskrift for Misjon*, såsom organ för Egede Instituttet (upprättat 1946).

Men där fanns ju redan en Nordisk Missionstidsskrift, utg. i Köpenhamn, en tidskrift, som enligt sitt namn och program skulle representera hela Nordens missionsintresse. Dess redaktörer — J. Vahl, Vilh. Sörensen och F. Munck (den senare tillsammans med Prof. Lor. Bergmann och F. Schepele) — hade haft relativt goda kontakter med Norden i övrigt och lyckats förvärva bidragsgivare från övriga nordiska länder. Detta förändrades år 1913 genom tillkomsten av Svensk Missionstidsskrift, under professor Ad. Kolmodins redaktörskap. Kolmodin förklarade lite snävt vid starten av det svenska företaget: «Utgiven i Danmark har Nordisk Missionstidsskrift aldrig lyckats vinna någon ingång i vårt land. Och någon ändring i detta förhållande är icke att vänta.»

Den under Andra Världskriget tillträdande redaktören för Nordisk Missionstidsskrift, biskop Ax. Malmstrøm — skicklig och flitig missionshistoriker och entusiastisk främjare av missionens ärenden och intressen — underhöll goda förbindelser med Norden, inte minst med Norge. Från Norge kunde han mottaga några av sina finaste bidrag: så av den utmärkte missionskännaren E. Amdahl om dop- och nattvardsproblem på missionsmarken (Nordisk Missionstidsskrift 1941 och 1945) samt en hel serie förstklassiga bidrag från den unge universitetsstipendiaten Myklebust. Dessa senare behandlade särskilt Sydafrika men innefattade också ett stort, ur norsk synpunkt kontroversiellt bidrag om sällskapsmission resp. kyrkominmission, år 1946.

Myklebust hann även med att förse Svensk Missionstidsskrift med några av de bästa artiklar som den tidskriften kunde publicera under de åren. En viktig studie av hans hand i Svensk Missionstidsskrift hette Lutherskt samarbete i Syd-Afrika 1889-1939. Den hade en för sin förf. karakteristisk undertitel: «Historikk-Vurdering-Program», en triad som innehållsmässigt mot-

svarades av en annan treklang som alltid skulle utmärkta Myklebust som författare och som kunde uttryckas så: fakticitet-engagemang-generositet.

1947: Myklebust förstod som mycket få andra i hans generation innebörden av vad som skedde i relationen Västen-Världen just det året och de närmast följande åren. Han kände starkt den norska kristenhetens internationella ansvar inför den nya epoken. Man får ett levande intryck att det var dessa överväganden som lett till utgivandet av Norsk Tidsskrift for Misjon.

Redaktören hade säregna förutsättningar för uppgiften. Jag hör till dem som vet något om O. G. Myklebusts insats i Syd-Afrika på 1930-talet och sett den på nära håll. 1930-talets Syd-Afrika var Jan Smuts' och J. H. Hofmeyrs land, med utrymme för Rheinallt Jones och Ray Phillips och D.D.T. Jabavu. I det läget föreföll nog den dåvarande uppsättningen av lutherska missionärer i Sydafrika som en visserligen vördnadsvärd men ganska ålderstigen skara. Men det fanns ett lutherskt centrum som på ett vinnande sätt förmedlade intrycket av segrande framtidstro. Det var Umpumulo lärarseminarium under dess rektor O.G. Myklebust. Det ofta isolerade Umpumulo fick under Myklebusts tid en ny position med vida kontakter, och sannerligen inte bara med lutheraner.

År 1947 tog Myklebust det avgörande steget att utge den nya tidskriften. Nu säger det franska uttrycket: «Il n'y a que le premier pas qui coûte». Detta är en sanning med modifikation. Uttrycket var naturligtvis alldeles adekvat när det första gången formulerades. Det var markisen du Deffand som så svarade d'Alembert, när denne berättade legenden om den helige Denis vilken efter sitt martyrium vandrade två mil bärande sitt eget huvud i sina händer. Men när det gäller en tidskrift så är konsten inte bara att kunna börja väl utan framför allt att fortsätta, att hålla ut, att trots motstånd eller ligkiltighet perseverera på hög nivå. När jag ser tillbaka på tidskriftens första kvartssekel frapperas jag både av det lyckade utspelet och av den genom alla åren bibehållna höga och fina kvaliteten.

Redan första årgången visade att det som ibland kallats

«Misjons-Norge» hade en elitgrupp av missionskännare, som tillsammans med redaktören och med redaktionssekr. H. Chr. Mamen skulle föra det nya verket till framgång: Fr. Birkeli och Johs Smemo; Erling Danbolt och L. J. Danbolt; Sten Bugge, Sverre Holth och E. Osnes; Johs. Gausdal och Jørgen Ruud; samt Odd Hagen och Alf Lier. Namnen representerar globalt sikte och vilja till ekumenisk vidd. Gruppen vidgades snart med klassiker som Berggrav, Reichelt och Emil Birkeli.

Tidskriften har enligt sitt namn och program förblivit ett norskt forum, där intill 1960-talet endast mera sparsamt icke-normmän är representerade. Det är dock angeläget att påminna om viktiga bidrag av Chr. Baëta, R. P. Beaver, A. M. Chirgwin, John Foster, Arno Lehmann, A. Luthuli, L. Newbiggin, K. H. Ting, Max Warren. Ett karakteristiskt uttryck för redaktörens specialintresse är ett bidrag av den framstående sydafrikanske språkforskaren C. M. Doke om H. P. S. Schreuder som språkforskare.

Artikelförfattarna är framför allt norska lutheraner. En reflex av den särskilda situation, till vilken tidskriften kunde antagas tala, är det ganska stora antalet artiklar om missionens och kyrkornas «bekännelsestrohet»: Bland dessa nämnar vi Thorbjørnsen, Lislud, Austad och de starka utländska lutheranerna G. Vicedom och Bo Giertz.

En mätare på det intensiva norska engagemanget i missionsfrågorna särskilt när dessa tangerar ekumenikens problem är debatten om integration av Internationella Missionsrådet med Kyrkornas Världsråd (KVR, eller, som man säger i Norge, «KV»). Mycket tidigt hade biskop Berggrav i en artikel i tidskriften (1951) antytt möjligheterna av en integration: «Global kirke er global misjon». Men den föreslagna ekumeniska lösningen stötte på hårt motstånd i norska kretsar. Medan tidskriften i allmänhet undviktit att dras in i uppsplitande kontroversiella debatter, tog professor Myklebust mycket bestämd position i denna avgörande fråga. För honom gällde det att fullfölja den linje som alltid varit hans: norsk missions globala ansvar, som förbjöd isoleringstendenser, hur kyrkopolitiskt lönsamma dessa än kunde bedömas

vara på hemmaplan. Med stort personligt mod och orubblig fasthet vidhöll han denna position mitt igenom en debatt som antog paradoxala proportioner. I redaktörens artikel «En debatt og dens facit» (NOMT 1962) har förtecknats de inemot 300 (!) artiklar som publicerades i denna fråga i norska tidningar och tidskrifter åren 1960-61. Förteckningen avslutas med några ur alla möjliga synpunkter tänkvärda citat från representativa uttalanden i denna märkliga debatt.

Missionshistorien, särskilt norsk missionshistoria och tidiga insatser av norska missionärer, har en hedersplats i tidskriften. Men huvudaccenten har hela tiden lagts vid den moderna missionsdebatten, särskilt i relation till frågeställningar inom den ekumeniska rörelsen och inom den lutherska gemenskapsrörelsen.

Min förnyade genomläsning av det överväldigande rika innehållet i Norsk Tidsskrift for Misjon genom 25 år har fyllt mig med stor beundran för vad en hel generation av norska missionärer här skapat, under ledning av en hängiven, inspirerande och samlande redaktörspersonlighet. Samtidigt har jag såsom arbetare i ett liknande företag i ett av Norges grannländer funnit anledning att ställa mig inför frågan vad en missionstidskrift i vår tid överhuvud skall syssla med. Det förefaller mig att vi under år som stundar har anledning att mer medvetet än förr ställa «relationsproblemet» i centrum, alltså «kristendomen och religionerna» eller «evangeliet och religionerna». Varje läsare av Norsk Tidsskrift for Misjon är tacksam för det den redan givit på detta centrala område.

Jag är tacksam för tillfället att å nordiska läsares vägnar få säga ett varmt tack för vad vi läst i och lärt av Norsk Tidsskrift for Misjon. Vad Sverige beträffar och motsvarande svenska företag, har tidskriftens genomgående mycket höga kvalitet blivit en inspirerande föresyn. Det är med beundran vi konstaterar att det i vår höga Nord publiceras en så förnämlig tidskrift som Norsk Tidsskrift for Misjon.